

IZVRŠNI POSTUPAK¹

Pripremila: Emica Zdravković, specijalista za pravne poslove
Udruženja banaka Srbije

MOGUĆNOST DONOŠENJA PRESUDE ZBOG PROPUŠTANJA U SPORU POVODOM HIPOTEKARNE TUŽBE

U sporu povodom hipotekarne tužbe, glavni dužnik je uložio prigovor mesne nadležnosti, a tužbu nije osporio, dok hipotekarni dužnik nije osporio tužbeni zahtev niti je u roku od 30 dana dostavio odgovor na tužbu. Tužba je podneta prema mestu nalaženja hipotekarne nepokretnosti. Da li sud u ovom slučaju može doneti presudu zbog propuštanja?

Dužnik obligacionog - pravnog odnosa sa poveriocem (lični dužnik) i lice koje je založilo svoju nepokretnost (realni dužnik) nisu ni nužni suparničari, a ni jedinstveni suparničari ukoliko su tuženi jednom tužbom. Ovo iz razloga što se prema njima osnovano mogu postaviti samo različiti tužbeni zahtevi i to prema ličnom dužniku da se obaveže na plaćanje založnog potraživanja, a prema realnom dužniku da dozvoli da se poveriočevo potraživanje radi ispunjenja obaveze ličnog dužnika namiri javnom prodajom nepokretnosti koja je data u zalog za obezbeđenje tuđeg potraživanja.

Obzirom da su u konkretnom slučaju tuženi prosti, a ne jedinstveni suparničari, prema hipotekarnom dužniku bi se mogla doneti presuda zbog propuštanja pod uslovom da su tužbeni zahtevi postavljeni pravilno, odnosno na napred navedeni način. Prema sudskoj praksi u vreme važenja starog ZPP-a izjavljivanje prigovora mesne nenadležnosti ili nekog drugog prigovora smatralo se osporavanjem tužbenog zahteva i smatralo se da nije ispunjen uslov iz čl. 332. st. 1. tač. 3. ZPP-a za donošenje presude zbog izostanka.

Obzirom da novi ZPP predviđa donošenje presude zbog propuštanja i kao sankciju za neaktivnost tužbenog nedavanjem odgovora na tužbu, u konkretnom slučaju bi se nakon pravnosnažnosti rešenja o prigovoru mesne nenadležnosti mogla doneti presuda zbog propuštanja u odnosu na ličnog (glavnog) dužnika imajući u vidu i da je član 284. novog ZPP-a

¹ Izvor: Bilten sudske prakse br. 10/06 Okružnog suda u Novom Sadu

predvideo da je tuženi dužan da u odgovoru na tužbu istakne procesne prigovore i da se izjasni da li priznaje ili osporava istaknuti tužbeni zahtev, te da je član 285. novog ZPP-a predvideo da ako odgovor na tužbu ima nedostatke zbog kojih se po njemu ne može postupati (čl. 100

i čl. 284. ZPP-a) smatraće se da tuženi nije dostavio odgovor na tužbu. Rešenje o odbijanju prigovora mesne nenadležnosti moglo bi se eventualno doneti i zajedno sa presudom zbog propuštanja odnosno uneti u tu presudu zbog propuštanja.

SKRAĆENI IZVRŠNI POSTUPAK

Protiv rešenja o izvršenju u skraćenom izvršnom postupku izvršni dužnik ima pravo prigovora iz razloga predviđenih članom 256. Zakona o izvršnom postupku

Prvostepeni sud doneo je rešenje o izvršenju po skraćenom izvršnom postupku, na osnovu menice kao verodostojne isprave, protiv izvršnog dužnika u korist izvršnog poverioca, radi naplate glavnog duga sa pripadajućom kamatom i troškovima izvršenja, obustavom isplate dela zarade izvršnog dužnika ili putem popisa, procene i prodaje pokretnih stvari izvršnog dužnika. Izvršni dužnik je protiv ovog rešenja blagovremeno izjavio prigovor navodeći da nije znao ko je korisnik kredita kada je potpisivao žirantnu izjavu i menicu, da je mislio da žirantnu izjavu i menicu potpisuje za lice koje je menicu donelo izvršnom dužniku na potpis (a ne za njegovog sina koji je korisnik kredita), pa izvršni poverilac (davalac kredita) stoga nema osnova da od izvršnog dužnika zahteva isplatu kredita, ističući istovremeno i prigovor nedostatka pasivne legitimacije. Odredbom člana 256. ZIP-a (koji se odnosi na skraćeni izvršni postupak) stav 1 određeno je da protiv rešenja o izvršenju izvršni dužnik ima pravo prigovora. Odredbom stava 2 istog člana određeno je da se prigovor može izjaviti iz sledećih razloga: da je u ispravu iz člana 253 ovog Zakona (verodostojna isprava na osnovu koje se može sprovesti skraćeni izvršni postupak) unet neistinit sadržaj; da je isprava potpisana od neovlašćenog lica; da je obaveza iz isprave izvršena; da obaveza iz isprave nije dospela; da istovremeno dospela obaveza poverioca iz isprave nije ispunjena. Odredbom člana 257 ZIP-a taksativno su nabrojani dokazi koje je izvršni dužnik obavezan da podnese uz prigovor. Kako u konkretnom slučaju izvršni dužnik u prigovoru nije naveo ni jedan osnovan

razlog, potkrepljen odgovarajućim dokazima, iz kojeg se, u smislu člana 256. ZIP-a može izjaviti prigovor na rešenje o izvršenju po skraćenom izvršnom postupku, pravilno je prvostepeni sud odbio prigovor izvršnog dužnika kao neosnovan. Verodostojna isprava (između ostalih i menica) je podobna za izvršenje ako su u njoj označeni izvršni poverilac i izvršni dužnik, predmet, vrsta, obim i vreme ispunjenja obaveze. U konkretnom slučaju, menica, koju je u svojstvu žiranta potpisao izvršni dužnik, sadržavala je sve zakonom propisane elemente da bi se moglo odrediti izvršenje na osnovu nje kao verodostojne isprave po skraćenom izvršnom postupku. Činjenica da je izvršni dužnik mislio da potpisuje žirantnu izjavu i menicu za neko drugo lice, ne znajući ko je stvarni korisnik kredita, nije razlog koji u smislu člana 256. ZIP-a sprečava izvršenje niti razlog koji dovodi u pitanje pasivnu legitimaciju izvršnog dužnika. Zbog toga je valjalo odbiti žalbu izvršnog dužnika i potvrditi rešenje prvostepenog suda kojim je odbijen prigovor izvršnog dužnika na rešenje o izvršenju po skraćenom postupku, a s obzirom na identičnost žalbenih navoda i navoda iznetih u prigovoru na rešenje o izvršenju po skraćenom postupku, primenom člana 256. ZIP-a. Ukoliko je izvršni dužnik bio u zabludi u pogledu lica za koje potpisuje žirantnu izjavu, odnosno ukoliko smatra da je u tom pogledu bio prevaren kako to ističe žalbom, može eventualno da pokrene krivični postupak ili da u parničnom postupku, tužbom zbog neosnovanog bogaćenja, traži zaštitu svojih prava.

*(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž.
3799/2006 od 30.06.2006.)*

IZVRŠENJE NA NEPOKRETNOSTI KOJA NIJE UPISANA U JAVNE KNJIGE

Kada je predloženo izvršenje na nepokretnosti koja nije upisana u javne knjige, a te knjige postoje na području na kojem se nalazi nepokretnost na kojoj se sprovodi izvršenje, izvršni poverilac mora uz predlog za izvršenje priložiti isprave na osnovu kojih se može izvršiti upis.

Pobijanim rešenjem, na osnovu pravosnažnog rešenja Opštinskog suda u Temerinu broj 1 R. 4/06 od 20.03.2006. godine, određeno je izvršenje javnom prodajom zajedničke nepokretnosti stranaka upisane u l. n. 9066 K.O.O. Temerin III parc. br. 6063/4 njiva I klase u površini od 05 a 82 m² u državnoj svojini sa pravom korišćenja izvršnog poverioca u ½ dela i izvršnog dužnika u ½ dela i dve porodične stambene zgrade u ulici Žarka Zrenjanina broj 2/1 izgrađene na parceli br. 6063/4, koje su u vangruntovnoj svojini izvršnog poverioca u ½ dela i izvršnog dužnika u ½ dela i podelom ostvarene kupoprodajne cene prema suvlasničkim udelima, po isplati troškova vanparničnog postupka i troškova ovog postupka.

Ispitajući pobijano rešenje u smislu člana 372. stav 2 i 388. ZPP-a, u vezi sa članom 27 ZIP-a, ovaj sud je ustanovio da je pobijano rešenje doneto uz relativno bitnu povredu odredaba izvršnog postupka, jer prvostepeni sud nije primenio odredbu člana 153. ZIP-a što je bilo od uticaja na donošenje zakonitog i pravilnog rešenja.

Odredbom člana 153. stav 1 ZIP-a propisano je da ako na području na kome su ustanovljene javne knjige, nepokretnost nije upisana, izvršni poverilac uz predlog za izvršenje mora podneti isprave na osnovu kojih se može izvršiti upis. Stavom 2 istog člana propisano je da će po prijemu predloga za izvršenje i prava na osnovu kojih se može izvršiti upis, sud bez odlaganja isprave dostaviti sudu, organu ili organizaciji koja vodi registar upisa, i zastati sa postupkom dok postupak upisa ne bude okončan, a stavom 3 istog člana propisano je da ako izvršni poverilac u predlogu za izvršenje kao predmet izvršenja predloži zgradu ili deo zgrade koji nisu upisani u javnu knjigu, uz izjavu da se upis ne može izvršiti u smislu stava 1 i 2 ovog člana,

sud će rešenjem dozvoliti ako izvršni poverilac dostavi ili označi, kao dokaz o vanknjižnoj svojini, građevinsku dozvolu koja glasi na ime izvršnog dužnika ili, ako građevinska dozvola ne glasi na ime izvršnog dužnika, isprave o pravnim poslovima koje vode sticanju svojine izvršnog dužnika.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je dozvolio izvršenje na nepokretnosti u vanknjižnoj svojini parničnih stranaka, iako izvršni poverilac nije uz predlog podneo isprave na osnovu kojih se može izvršiti upis niti je pod uslovima iz citiranog stava 3 člana 153 ZIP-a dostavio građevinsku dozvolu.

Neosnovano se u odgovoru na žalbu izvršnog poverioca navodi da činjenica da je reč o vangruntovnoj svojini na nekretninama na može biti prepreka izvršenju, već može samo uticati na vrednost odnosno cenu tih nekretnina. Ovo iz razloga što u konkretnom slučaju prepreka izvršenju nije činjenica da su predmetne nekretnine u vangruntovnoj svojini stranaka, već činjenica da izvršni poverilac nije postupio u skladu sa posebnim pravilima za izvršenje na nepokretnostima koje nisu upisane u javnu knjigu, odnosno nije uz predlog za dozvolu izvršenja podneo odgovarajuće isprave u smislu člana 153. ZIP-a iz kog razloga je ovaj sud primenom članova 14. i 27. ZIP-a i člana 387. tačka 3. ZPP-pobijano rešenje ukinuo i shodno članu 19. stav 1. ZIP-a obustavio izvršenje i ukinuo sve sprovedene radnje.

Prvostepeni sud će prilikom ponovnog odlučivanja o predlogu za izvršenje imati u vidu sve navedeno, pa će se obzirom na sadržinu odredbe člana 153. ZIP-a ceniti da li predlog za izvršenje sadrži sve ono što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 3550/2006 od 13.09.2006.)

IZVRŠENJE NA STVARIMA NA KOJIMA POSTOJI ZALOŽNO PRAVO

Činjenica da na stvarima koje su predmet izvršenja postoji založno pravo u korist više poverilaca, utiče samo na redosled namirenja poverilaca, a ne predstavlja razlog koji sprečava izvršenje kasnije nastalog založnog prava!

U žalbi izvršni dužnik navodi da pokretne stvari, poimenično pobrojane u pobijanom rešenju, na kojima je određeno izvršenje, ne mogu biti predmet ovog izvršnog postupka, s obzirom da na istima postoji zasnovano založno pravo drugog poverioca, ustanovljeno u predmetu Opštinskog suda u posl. br. I 77/05 od 12.09.2005. godine, u kojem je doneto rešenje u skladu sa sporazumom stranaka o zasnivanju založnog prava na pokretnim stvarima, pa pošto na predmetnim pokretnim stvarima izvršnog dužnika postoji založno pravo zasnovano u izvršenju u korist drugog poverioca, one ne mogu biti predmet popisa i procene u ovoj stvari, jer na istima postoji zabrana prodaje stavljen od strane Opštinskog suda.

Odredbom člana 75. u stavu 1. ZIP-a određeno je da na popisanim stvarima izvršni poverilac stiče sudske založno pravo u momentu kada sudski izvršitelj potpiše zapisnik o popisu. Sudski izvršitelj dužan je da pored svog potpisa jasno naznači dan i čas kad je zapisnik potpisao. Stavom 4. navedenog člana određeno je da, kada je popis izvršen u korist više izvršnih poverilaca, red prvenstva u sticanju založnog prava određuje se prema danu kad je predlog za izvršenje primljen u sud, a ako su predlozi za izvršenje primljeni istog dana, njihova založna prava imaju isti red prvenstva. Odredbom člana 89. ZIP-a određeno je da, ako se u izvršnom postupku namiruje više izvršnih poverilaca, odnosno ako se pored izvršnih poverilaca namiruju lica čija prava

prestaju prodajom stvari, oni se uz shodnu primenu odredaba o prvenstvu namirenja u vezi sa prodajom nepokretnosti iz prodajne cene namiruju onim redom kojim su stekli založno ili drugo pravo koje prodajom prestaje, ako zakonom za određena potraživanja nije drukčije propisano. Odredom člana 139 ZIP-a u stavu 1, (a koje odredbe se, na osnovu člana 91 ZIP-a shodno primenjuju i na izvršenja na pokretnim stvarima radi namirenja novčanog potraživanja) određeno je da se iz prodajne cene namiruju izvršni poverilac po čijem je predlogu određeno izvršenje, založni poverioci i kad nisu prijavili svoja potraživanja i lica koja imaju pravo na naknadu za lične službenosti. Odredbom člana 141 ZIP-a u stavu 2 određeno je da se založni poverioci namiruju po redu sticanja založnog prava.

Tačno je da na stvarima izvršnog dužnika koje su predmet pobijanog rešenja o izvršenju, postoji založno pravo trećeg lica, ali ono ne sprečava izvršenje, obzirom da, shodno napred citiranim odredbama ZIP-a, činjenica da na stvarima koje su predmet izvršenja postoji založno pravo u korist više poverilaca, utiče samo na redosled namirenja poverilaca, a ne predstavlja razlog koji sprečava izvršenje kasnije nastalog založnog prava, odnosno, činjenica da pre pokretanja izvršnog postupka već postoji založno pravo na stvarima na kojima je predloženo izvršenje, ne izuzima te stvari od izvršenja u smislu člana 70. ZIP-a.

*(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž.
2367/06 od 17.05.2006.)*